

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1980-1981

17 JUNI 1981

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 8, § 2, 8°,
van de arbeidsongevallenwet
van 10 april 1971

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE TEWERKSTELLING
EN HET SOCIAAL BELEID (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER DENEIR

DAMES EN HEREN,

Dit wetsontwerp heeft tot doel de zeelieden, wanneer zij in een vreemd land verblijven en met toestemming van de scheepsleiding aan wal gaan, te beschermen.

Dit ontwerp wordt door zijn auteur (senator Egelsemeers) als een noodzaak beschouwd. Er is immers in de rechtspraak een neiging om artikel 8, § 2, van de arbeidsongevallenwet eng te interpreteren: alleen wat uitdrukkelijk vernoemd is wordt als beschermde weg aanzien.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Brasseur.

A. — Leden : de heren De Mey, Deneir, Meij. De Weweire, de heren Hiance, Lenssens, Marchal, Marchand, Marc Olivier, Mevr. Ryckmans-Corin, Smet. — de heren Gondry, Leburton, Nyffels, Onkelinx, Perdieu, Van Acker, Vandenhove. — Mevr. Duclos, de heren Flamant, Maistriaux, Van Renterghem. — de heer Brasseur. — de heer Valkeniers.

B. — Plaatsvervangers : de heren Breyne, Cardoen, Coppieters, Desutter, Jérôme, Liénard, Schyns, Smets, Van den Brande, Verhaegen, N. — Mevr. Adriaenssens echtg. Huybrechts, de heren Delhaye, Delizée, Hancké, Jandrain, Leclercq, Mangelschots, Vanderheyden. — de heren Colla, De Cordier, Pans, Pierard, Sprockeels. — de heren Fiévez, Moreau. — de heren Anciaux, Van Grembergen.

Zie :

462 (1979-1980) :

- N° 1 : Wetsontwerp.
- N°s 2 tot 4 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1980-1981

17 JUIN 1981

PROJET DE LOI

modifiant l'article 8, § 2, 8°,
de la loi du 10 avril 1971
sur les accidents du travail

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'EMPLOI
ET DE LA POLITIQUE SOCIALE (1)

PAR M. DENEIR

MESDAMES, MESSIEURS,

Ce projet de loi vise à protéger les marins qui séjournent dans un pays étranger et qui quittent le navire avec l'autorisation du commandement de celui-ci.

L'auteur du projet (M. Egelsemeers) considère que celui-ci est nécessaire. En effet, la jurisprudence a tendance à interpréter de manière assez restrictive l'article 8, § 2, de la loi sur les accidents du travail : seul le chemin désigné comme tel, est considéré comme chemin protégé.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Brasseur.

A. — Membres : MM. De Mey, Deneir, Mlle De Weweire, MM. Hiance, Lenssens, Marchal, Marchand, Marc Olivier, Mmes Ryckmans-Corin, Smet. — MM. Gondry, Leburton, Nyffels, Onkelinx, Perdieu, Van Acker, Vandenhove. — Mme Duclos, MM. Flamant, Maistriaux, Van Renterghem. — M. Brasseur. — M. Valkeniers.

B. — Suppléants : MM. Breyne, Cardoen, Coppieters, Desutter, Jérôme, Liénard, Schyns, Smets, Van den Brande, Verhaegen, N. — Mme Adriaenssens épouse Huybrechts, MM. Delhaye, Delizée, Hancké, Jandrain, Leclercq, Mangelschots, Vanderheyden. — MM. Colla, De Cordier, Pans, Pierard, Sprockeels. — MM. Fiévez, Moreau. — MM. Anciaux, Van Grembergen.

Voir :

462 (1979-1980) :

- N° 1 : Projet de loi.
- N°s 2 à 4 : Amendements.

De meeste rechtspraak en onder meer deze van het Hof van Cassatie staat op het juiste standpunt : de wetgever had in 1970-1971 niet de bedoeling een stap achteruit te zetten ten aanzien van wat bestond vóór de reeds geciteerde wet.

Een lid werpt op dat er in de rechtspraak een zekere neiging bestaat om zich strikt aan de wettekst te houden. De voorbereidende werken spelen dan geen of een zeer bescheiden rol. Welnu, als we rekening willen houden met die tendens, moeten we trachten tot duidelijke teksten te komen. Dit is zeker het oogmerk van de heer Egemeers.

Hetzelfde lid wijst er echter op dat de voorliggende tekst weleens de tendens van de enge interpretatie zou kunnen versterken. Het toevoegen wijst er immers eerder op dat de wetgever wil verduidelijken. Maar er blijkt niet uit dat het zijn bedoeling was een niet-limitatieve opsomming te geven. Daarom stelt het lid voor te zoeken naar een tekst die de bedoeling duidelijk aantoont. Daarnaast moet ook gezocht worden naar een tekst die toelaat alle analoge gevallen te regelen. Er zijn immers niet alleen de zeelieden die soms buiten de gewone verblijfplaats vertoeven. Zo zijn er ook de autobestuurders in het internationaal vervoer, vele vertegenwoordigers, kaderleden enz.

Een ander lid is er van overtuigd dat de auteur van het oorspronkelijk voorstel niet de bedoeling had de bescherming te beperken. Hij heeft enkel vastgesteld dat een bescherming voor de zeelieden nodig was.

Hij kan zich echter wel akkoord verklaren met het voorstel te zoeken naar een meer algemene formulering van de tekst van het ontwerp.

Ook andere leden sluiten zich hierbij aan.

De Minister van Sociale Voorzorg toont eveneens begrip voor dit probleem. Er wordt nochtans verwezen naar een conclusie van advocaat-generaal Lenaerts in een arrest van 3 mei 1978 van het Hof van Cassatie :

« Naar mijn gevoel is het ongeval tijdens een arbeids-onderbreking alleen dan het gevolg van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, wanneer de werknemer zijn vrije tijd daadwerkelijk als rusttijd heeft gebruikt. Alleen onder die voorwaarden behoort die tijd tot de arbeidstijdsregeling en past hij in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

Wanneer de werknemer zijn vrije tijd gebruikt om persoonlijke bezigheden te verrichten die niets te maken hebben met het nemen van rust of ontspanning of zelfs een normale hervatting van de arbeid in de weg staan, herneemt hij zijn vrijheid en treedt hij buiten het kader van een normale uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst. Daardoor vervalt de gezagsverhouding van de werkgever — die uiteindelijk toch altijd een element van de arbeidsovereenkomst blijft — en meteen ook de ongeschiktheid van de werknemer.

In dit verband lijkt mij de rechtspraak van het Hof zeer belangrijk dat het ongeval overkomen tijdens een rustpauze als arbeidsongeval wordt aangemerkt, wanneer de werkgever zijn instemming met de vrijetijdsbesteding heeft gegeven. En aangezien die instemming ook stilzwijgend kan zijn, houdt dit in dat de werkgever redelijkerwijze ook geacht wordt met de vrijetijdsbesteding in te stemmen wanneer deze overeenstemt met bestaande gebruiken in het bedrijf of in de streek of het gevolg is van de concrete arbeidsomstandigheden.

Wanneer de werknemer verplicht is een hele week buitenshuis te verblijven, kan van hem niet verwacht worden dat hij elke avond alleen op zijn hotelkamer blijft zitten — wat overigens het risico van een ongeval ook niet uit-

La plupart du temps, la jurisprudence, et notamment celle de la Cour de cassation, a estimé à juste titre que le législateur de 1970-1971 n'avait pas l'intention de faire marche arrière par rapport à ce qui existait antérieurement à la loi précitée.

Un membre fait valoir que la jurisprudence a tendance à s'en tenir strictement au texte de la loi. Les travaux préparatoires ne jouent alors aucun rôle ou seulement un rôle très modeste. Si nous voulons tenir compte de cette tendance, nous devons nous efforcer de rédiger des textes clairs. Tel est certainement l'objectif de M. Egemeers.

Le même membre fait cependant observer que le présent texte pourrait être nature à renforcer la tendance à interpréter la loi de manière restrictive. Le fait de compléter le texte de la loi indique plutôt que le législateur entend apporter des précisions. Toutefois il n'en ressort pas qu'il voulait donner une énumération non limitative. C'est pourquoi le membre propose d'élaborer un texte qui montre clairement les intentions du législateur. En outre, il convient de formuler un texte qui permette de régler tous les cas analogues. En effet, il n'y pas que les marins qui séjournent quelquefois en dehors de leur résidence habituelle. Tel est également le cas des chauffeurs de transports internationaux, de nombreux représentants, cadres, etc.

Un autre membre est convaincu que l'auteur de la proposition initiale n'avait pas l'intention de limiter la protection, puisqu'il a seulement relevé qu'il convenait d'offrir une protection aux marins.

Il se rallie néanmoins à la proposition visant à rechercher une formulation plus générale du texte du projet.

D'autres membres abondent dans le même sens.

Le Ministre de la Prévoyance sociale est également sensible à l'argumentation. Il se réfère toutefois à la conclusion suivante de l'avocat général Lenaerts, dans un arrêt du 3 mai 1978 de la Cour de cassation :

« A mon sens, l'accident qui a lieu pendant une interruption de travail ne résulte de l'exécution du contrat de travail que si le travailleur a effectivement utilisé son temps libre comme temps de repos. Ce n'est que dans ces conditions que ce temps fait partie de l'horaire de travail et tombe dans le cadre de l'exécution du contrat de travail.

Lorsqu'il utilise son temps libre pour s'adonner à des occupations personnelles totalement étrangères au repos ou à la détente ou contrariant même la reprise normale du travail, le travailleur reprend sa liberté et sort du cadre de l'exécution normale de son contrat de travail. De ce fait, il y a suppression du rapport d'autorité avec l'employeur — qui reste finalement quand même toujours un élément du contrat de travail — et simultanément aussi de l'incapacité du travailleur.

A cet égard, la sentence de la Cour me paraît très importante aux termes de laquelle l'accident survenu pendant un temps de repos est considéré comme accident du travail, lorsque l'employeur a marqué son accord sur l'utilisation des loisirs. Et comme cet accord peut également être tacite, ceci implique que l'employeur est réputé raisonnablement aussi être d'accord avec l'utilisation des loisirs lorsque celle-ci correspond à des usages existants au sein de l'entreprise ou dans la région, ou résulte des circonstances concrètes du travail.

Lorsque le travailleur est contraint de séjourner toute une semaine hors de son domicile, on ne peut pas attendre de lui qu'il passe toutes ses soirées seul dans sa chambre d'hôtel — ce qui n'exclut d'ailleurs pas davantage le ris-

sluit. Maar wanneer hij van de gelegenheid gebruik maakt om de katjes zo hard in het donker te knijpen, dat hij de volgende morgen met een kater op het werk zit, heeft hij kennelijk geen rust genomen of althans de rusttijd niet gebruikt waarvoor deze ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst bestemd is. »

Om de dubbele doelstelling, m.n. een niet-limitatieve opsomming en een analoge bescherming in analoge gevallen te bereiken, wordt een amendement ingediend door de heren Deneir, Nyffels, Perdieu en Marchal (Stuk n° 462/4).

Zij stellen voor in de aanhef van artikel 8, § 2, de woorden « onder meer » in te voegen, zodat duidelijk aangevoeld wordt dat de opsomming niet limitatief bedoeld is.

Tevens wordt voorgesteld in een bescherming op het vlak van arbeidsongevallen te voorzien voor alle werknemers die in opdracht van hun werkgever een bepaalde tijd buiten hun normale verblijfplaats moeten doorbrengen en dus ook voor de zeelieden.

De beide amendementen worden eenparig aangenomen nadat de amendementen van de heer Claeys (Stuk n° 462/2 en 3) overgenomen door de heer Deneir, werden ingetrokken.

Het aldus gewijzigde ontwerp wordt eveneens eenparig aangenomen.

De Rapporteur,

A. DENEIR

De Voorzitter,

G. BRASSEUR

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

(Nieuw Opschrift)

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 8, § 2, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

Enig artikel

In artikel 8 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 2, eerste lid, eerste zin, worden tussen het woord « wordt » en het woord « gelijkgesteld » de woorden « onder meer » ingevoegd;

2° dezelfde § 2 wordt aangevuld met een 10°, luidend als volgt :

10° van de plaats waar de werknemer wegens het uitvoeren van een opdracht is of moet verblijven naar de plaats waar hij zijn ontspanning neemt en omgekeerd, mits de werkgever het niet uitdrukkelijk verbodt.

que d'un accident. Mais, lorsqu'il met l'occasion à profit pour faire une virée telle qu'il a mal aux cheveux le lendemain à son travail, il n'a manifestement pas pris de repos ou du moins n'a pas utilisé le temps de repos pour ce à quoi il est destiné en exécution du contrat de travail. »

MM. Deneir, Nyffels, Perdieu et Marchal présentent un amendement (Doc. n° 462/4) qui, selon ses auteurs, permettrait d'atteindre un double objectif : enlever à l'énumération son caractère limitatif et assurer une protection analogue dans des cas analogues.

Ils proposent d'insérer le mot « notamment » dans la phrase liminaire de l'article 8, § 2, de manière à indiquer clairement que l'énumération n'est pas limitative.

En outre il est proposé de prévoir une protection en matière d'accidents du travail en faveur de tous les travailleurs qui doivent, à la demande de leur employeur, passer un certain temps en dehors de leur lieu de résidence normal, donc aussi en faveur des marins.

Ces deux amendements sont adoptés à l'unanimité, après que les amendements de M. Claeys (Doc. n°s 462/2 et 3), repris par M. Deneir, ont été retirés.

Le projet ainsi modifié est également adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

A. DENEIR

Le Président,

G. BRASSEUR

TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION

(Nouvel intitulé)

Projet de loi modifiant l'article 8, § 2, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Article unique

A l'article 8 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail les modifications suivantes sont apportées :

1° dans le § 2, premier alinéa, première phrase, entre le mot « Est » et le mot « assimilé », il est inséré le mot « notamment »;

2° le même § 2 est complété par un 10°, libellé comme suit :

10° du lieu où le travailleur se trouve ou doit se trouver pour l'exécution d'une mission, au lieu où il prend ses loisirs et inversement, sauf interdiction expresse de l'employeur.